

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวโน้มของการจัดการศึกษาเอกชน ระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ในปีพ.ศ. 2535 โดยใช้เทคนิคเดลฟาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาเอกชนจำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น รอบแรกเป็นแบบถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาเอกชนระดับมัธยมศึกษาสายสามัญในปัจจุบัน และในปีพ.ศ. 2535 จากคำตอบของแบบถามรอบที่ 1 ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นแบบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ในลักษณะมาตราประมาณค่า 5 สเกล และทำการวิเคราะห์หาค่ามัชฌิมฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ และฐานนิยม เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์แนวโน้มของตัวแปรเชิงปริมาณต่าง ๆ ได้แก่ จำนวนครู จำนวนนักเรียน จำนวนโรงเรียน และงบประมาณ เพื่อคาดคะเนจำนวนตัวแปรเชิงปริมาณเหล่านี้ในปีพ.ศ. 2535

ข้อค้นพบที่เป็นแนวโน้มของการจัดการศึกษาเอกชนระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ในปีพ.ศ. 2535 มีดังนี้

1. รัฐบาลยังคงให้โอกาสเอกชนร่วมจัดการศึกษาค้ำยในสัดส่วนที่แน่นอน แต่คงจะมีส่วนร่วมจัดน้อยมาก เพราะรัฐมีนโยบายที่จะขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระดับตำบลให้มากขึ้น
2. รัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนเอกชนด้านวิชาการและบุคลากรให้มากขึ้น สำหรับเงินอุดหนุนนั้นจะค่อย ๆ ลดลงตามความเหมาะสมทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนด้วย

3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะตองมีการเปลี่ยนแปลงโดยการเพิ่มงบประมาณ และบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ และประสบการณ์ในด้านการเรียนการสอนให้มากขึ้น เพื่อสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และทั่วถึง ซึ่งหมายถึงว่าผู้ที่ เป็นศึกษานิเทศก์นั้นจะต้องทำหน้าที่นี้เทศอย่างแท้จริงโดยการให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาการเรียน การสอน มีโชคอยจับผิด และควรจะมีการติดตามผลด้วย

4. ในปีพ.ศ.2535 โรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาสายสามัญจะลดจำนวนลงอย่างมาก ทั้งนี้หากพิจารณาในแต่ละระดับแล้วพบว่าจำนวนโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีแนวโน้มลดลง ตรงกันข้ามกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามโรงเรียนที่มีอยู่จะต้องเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาสูง ซึ่งหมายถึงการอบรมที่ดี การสอนเน้นความรู้ภาษาต่างประเทศ และวิชาการด้านอื่น ๆ ซึ่งมี ส่วนทำให้เด็กสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ นอกจากนี้เด็กยังได้อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่ดี อันจะเป็นผลดีสำหรับเด็กในอนาคตด้วย และหากระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยยังเน้นด้าน วิชาการอย่าง เดียวแล้วก็จะมีส่วนทำให้ความนิยมของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน เอกชนไม่เปลี่ยนแปลงไป

5. ครูยังเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับงานการศึกษา แม้ว่าเทคโนโลยีทางการศึกษาจะเจริญก้าวหน้าก็ตาม ทั้งนี้จึงเป็นผลทำให้ครูโรงเรียน เอกชนมีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมดีขึ้นจนใกล้เคียง หรือเทียบเท่ากับข้าราชการครู

6. ผู้จัดการโรงเรียนเอกชนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีรู้ด้านการบริหาร เป็นอย่างดี จะช่วยวิธีใดก็ตาม เช่น ใ้รับการอบรม เคยมีประสบการณ์มาก่อน หรืออื่น ๆ และควรจะต้องมีความรู้ด้านการศึกษาบ้างพอที่จะเข้าใจเรื่องของการศึกษาได้

7. เจ้าของโรงเรียนเอกชนควรแสวงหากำไรจากบริการที่ดี และคุณภาพ การศึกษาสูง ไม่หวังกำไรเกินควร ผู้ที่เป็นเจ้าของโรงเรียนเอกชนเดิมที่มีวุฒิทางการศึกษาไม่ถึงขั้นที่กำหนดไว้ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนต้องจัดอบรมให้ สำหรับโรงเรียนเอกชนที่เป็นของนิติบุคคลผู้ที่ทำหน้าที่แทนนิติบุคคลต้องมีความรู้อย่างต่ำให้สอดคล้อง กับเจ้าของโรงเรียนที่เป็นบุคคลธรรมดา

8. คุณภาพของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนมีที่สูงกว่า และต่ำกว่าโรงเรียนรัฐบาล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมาตรฐาน และความพร้อมของแต่ละโรงเรียน

9. จำนวนครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ในปีพ.ศ.2535 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ขณะเดียวกัน จำนวนครูที่มีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาทั้งตอนต้น และตอนปลายกลับมีแนวโน้มลดลง

10. จำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในปีพ.ศ.2535 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น เพิ่มขึ้นทั้งในกรุงเทพมหานคร และ ส่วนภูมิภาค แต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในส่วนภูมิภาคเท่านั้น สำหรับในกรุงเทพมหานครกลับลดลง

11. งบประมาณเงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชนทั้งหมด และเงินอุดหนุนช่วยเหลือครู - ครูใหญ่ ในปีพ.ศ.2535 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

1. นโยบายการจัดการศึกษาเอกชนของรัฐบาลในปัจจุบันนี้ สนับสนุนให้เอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมุ่งปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาเอกชนทุกระดับ และประเภทการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีวศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียน สำหรับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษานั้น เป็นการศึกษาภาคบังคับ รัฐถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องจัดการศึกษาโดยตรง และขณะเดียวกันรัฐก็มีนโยบายที่จะขยายการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระดับตำบลให้มากขึ้น ซึ่งในปีพ.ศ.2535 รัฐจะยังคงดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวนี้ อย่างไรก็ตามในอีก 10 ปีข้างหน้าพลเมืองจะเพิ่มมากขึ้น ทำให้รัฐบาลมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ และทรัพยากรต่าง ๆ เอกชนจึงต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกระดับ แต่ในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญนั้นคงจะมีส่วนร่วมจึ้นน้อยกว่าระดับอื่น ๆ และจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชน 4 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าของ หรือผู้จัดการ หรือครูใหญ่ ครู ผู้ปกครองนักเรียน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปรากฏว่าทุกกลุ่มเห็น

ด้วยกับการที่จะให้เอกชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าที่จะให้รัฐบาลจัดแค่เพียงฝ่ายเดียว¹

2. นโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนเอกชนของรัฐบาล ในปี พ.ศ. 2535 ยังคงเป็นดังเช่นปัจจุบันคือ รัฐบาลส่งเสริม และสนับสนุนด้านวิชาการให้มากขึ้นโดยการพัฒนาบุคลากร พัฒนาการบริหาร พัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน และส่งเสริมด้านวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน สำหรับเงินอุดหนุนนั้นรัฐบาลมีนโยบายที่จะค่อย ๆ ลดลงจนกระทั่งหมดไปในที่สุด ทั้งนี้เพื่อโรงเรียนเอกชนในอนาคตดำรงอยู่ด้วยรายได้ของตนเอง ซึ่งย่อมหมายถึงว่าโรงเรียนนั้นจะต้องเป็นโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาสูง แต่รัฐบาลจะยังคงให้เงินอุดหนุนต่อไปอีกระยะหนึ่งเพื่อให้ โรงเรียนเร่งปรับปรุงคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาให้ดีขึ้น โรงเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนนี้เป็นโรงเรียนที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนไม่เกิน 1,300 บาทในปีการศึกษา 2523 และเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนไม่เกิน 1,600 บาทในปีการศึกษา 2524 และต้องเป็นโรงเรียนที่เคยได้รับเงินอุดหนุนในปีการศึกษา 2524 เป็นเงินสมทบเงินเดือน และ/หรือเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว และ/หรือเงินปรับวุฒิตามบัญชีหมายเลข 2 โดยอาจจะให้ในลักษณะของเงินอุดหนุนแก่นักเรียนเป็นรายหัวตามระดับ และประเภทการศึกษา หรือให้เงินอุดหนุนแก่ครู เป็นเงินสมทบเงินเดือนโดยปรับอัตราการอุดหนุนตามที่กระทรวงศึกษาธิการจะกำหนดต่อไป เพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง² จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชนได้แก่ เจ้าของ หรือผู้จัดการ หรือครูใหญ่ ครู ผู้ปกครองนักเรียน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่างก็ไม่เห็นด้วยที่รัฐบาลจะลดเงินอุดหนุนให้หมดไป ทั้งนี้เพราะการที่โรงเรียนเอกชนสามารถดำรงอยู่ได้นั้นส่วนหนึ่งก็เนื่องจากเงินอุดหนุนของรัฐบาลนั่นเอง อีกประการ

¹ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์และรายงานการติดตามผลการดำเนินงานตามแนวนโยบายการจัดการศึกษา การอุดหนุน และค่าธรรมเนียมของโรงเรียนราษฎร์ (ม.ป.ท. 2525), หน้า 39.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 13-1

หนึ่งถือว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นเมื่อเอกชนเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระ
 ร่วมจัดการศึกษาค้นแล้วรัฐบาลก็ควรที่จะให้การช่วยเหลือ และอุดหนุนส่วนหนึ่ง ไม่ควร
 ปล่อยให้เอกชนที่เข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระนี้ต้องรับผิดชอบทั้งหมด และจากข้อมูลเกี่ยวกับ
 งบประมาณอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสายสามัญระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา แสดงว่างบประมาณ
 เกือบทั้งหมดนั้นให้เป็นเงินอุดหนุนช่วยเหลือครูและครูใหญ่ และผลจากการวิเคราะห์
 แนวโน้มแสดงให้เห็นว่าจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสายสามัญในปีพ.ศ. 2535 มี
 แนวโน้มเพิ่มขึ้น จึงเป็นผลทำให้จำนวนครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญมีแนวโน้ม
 เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นจำนวนงบประมาณที่ให้อุดหนุนช่วยเหลือ ครูและครูใหญ่จึงต้องเพิ่มขึ้น
 ซึ่งทำให้งบประมาณเงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชนทั้งหมด ในปีพ.ศ. 2535 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
 ควบ

3. ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยที่ว่าต่อไปสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 เอกชนจะต้องได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นรวมทั้งบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะสามารถ
 ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมและทั่วถึง แต่ก็มีผู้เชี่ยวชาญบางคนได้ให้ความเห็นว่า
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนไม่มีทางที่จะได้งบประมาณเพิ่มขึ้น เนื่องจากเงิน
 งบประมาณมีจำกัด สำหรับด้านบุคลากรนั้นอาจจะมีการเพิ่มบุคลากรที่มีวุฒิทางการศึกษา
 สูงขึ้น แต่ก็อาจจะไม่มีผลกระทบต่อโรงเรียนเอกชนแต่อย่างใด ด้านการปฏิบัติงานของ
 ศึกษานิเทศก์นั้นผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะให้ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่นี้เทศโดยการให้
 คำแนะนำเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมิใช่คอยจับผิด แต่ผู้เชี่ยวชาญบางคนได้ให้ข้อคิดเห็น
 ว่า เนื่องจากศึกษานิเทศก์มีจำนวนน้อย และโดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 เอกชนเองไม่มีศึกษานิเทศก์ ทั้ของกรมอื่น จึงทำให้มีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ และ
 จากประสบการณ์ที่เคยปฏิบัติมาแล้วปรากฏว่าการที่ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่นี้เทศเพื่อพัฒนา
 การเรียนการสอนอย่างเดียวนั้นไม่ได้ผลเท่าที่ควรจะต้องแบ่งอำนาจด้านบริหารด้วย แต่ที่
 สำคัญก็คือ ศึกษานิเทศก์ควรจะทำความเข้าใจกับโรงเรียนที่ได้รับการนิเทศถึงจุดมุ่งหมาย
 และวัตถุประสงค์ของการนิเทศเสียก่อนเพื่อจะได้ไม่มีอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่

4. จากการที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะลดเงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชนให้หมดไป เพื่อให้โรงเรียนเอกชนที่มีอยู่ในอนาคตสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยรายได้ของตนเอง ซึ่งย่อมหมายความว่าโรงเรียนนั้นจะต้องมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาสูง และเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองนักเรียนแม้ว่าจะเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนค่อนข้างสูงก็ตาม ดังนั้นนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนในอนาคตจะต้องมีคุณภาพดีกว่าปัจจุบัน การที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่าต่อไปคุณภาพของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนจะมีทั้งสูงกว่าและต่ำกว่าโรงเรียนรัฐบาลนั้น เหตุผลประการหนึ่งก็คือ โรงเรียนรัฐบาลอาจจะมีทั้งโรงเรียนที่มีคุณภาพสูง และปานกลาง หรืออาจจะเนื่องมาจากโรงเรียนเอกชนเองซึ่งแม้ว่าจะมีเฉพาะโรงเรียนที่มีคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาสูงก็ตาม แต่คุณภาพและมาตรฐานเหล่านั้นก็ย่อมแตกต่างกันตามสภาพของแต่ละโรงเรียน ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนรัฐบาลแล้วจึงมีทั้งที่สูงกว่า และต่ำกว่า และผลการวิเคราะห์แนวโน้มปรากฏว่าจำนวนโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ในปีพ.ศ. 2535 มีแนวโน้มลดลง ตรงกันข้ามกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น แสดงว่าในปีพ.ศ. 2535 โรงเรียนดังกล่าวจะมีอยู่เป็นจำนวนน้อยจึงต้องเพิ่มห้องเรียน และมีการขยายใหญ่ขึ้น โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีแนวโน้มลดลงย่อมหมายถึงว่าโรงเรียนจะต้องขยายใหญ่ขึ้นเพื่อที่จะได้รับนักเรียนเพิ่มขึ้นได้ สำหรับโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นนั้นน่าจะเป็นการเพิ่มขึ้นในส่วนภูมิภาคมากกว่าในกรุงเทพมหานคร

จากการสำรวจของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่าผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย รองลงมาได้แก่รับราชการ และโดยเฉลี่ยแล้วมีรายได้ปีละประมาณ 37,000 บาท¹ สำหรับเด็กที่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนสูงได้นั้นต้องมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี และผู้ปกครองต้องการให้เด็กของตนได้สมาคมกับเพื่อนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับเดียวกันจึงทำให้ความนิยมของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนเอกชนเหล่านี้ไม่เปลี่ยนแปลงไป แม้ในอีก 10 ปีก็ตาม

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8-1.

เว้นเสียแต่ในกรณีที่ผู้ปกครองต้องการให้เด็กสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้ ความนิยมของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนเอกชนอาจจะเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากในปัจจุบันนี้รัฐบาลได้พยายามส่งเสริมให้เด็กหันมาสนใจวิชาที่มากขึ้น ประกอบกับการที่มีมหาวิทยาลัยเปิดในปัจจุบัน

5. ครูเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับงานการศึกษาแม้ว่าต่อไปเทคโนโลยีทางการศึกษาจะเจริญก้าวหน้าก็ตาม แต่ในสภาพปัจจุบันนี้ครูโรงเรียนเอกชนมีฐานะ ความเป็นอยู่ และความมั่นคงน้อยกว่าข้าราชการครู รวมทั้งสวัสดิการต่าง ๆ ด้วย ดังนั้นครูโรงเรียนเอกชนจึงมีการเรียกร้องเพื่อขอเพิ่มสวัสดิการต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดความมั่นคงมากขึ้น ซึ่งรัฐบาลก็ได้เพิ่มสวัสดิการต่าง ๆ ให้ เช่น ค่ารักษาพยาบาล เงินสมทบกองทุนสงเคราะห์ เงินค่าครองชีพ เป็นต้น ซึ่งผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่าในอีก 10 ปีข้างหน้าครูโรงเรียนเอกชนจะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมดีขึ้นจนเทียบเท่ากับข้าราชการครู แต่มีผู้เชี่ยวชาญ 1 คนที่คิดว่าคงจะเป็นไปได้ยากทั้งนี้เพราะจากสภาพปัจจุบันแม้ว่าครูโรงเรียนเอกชนจะได้รับเงินเดือนเต็มตามวุฒิก็ตามแต่ก็ยังไม่มีการเพิ่มขึ้นเงินเดือนเหมือนกับข้าราชการครู

6. ผู้ที่จะเป็นผู้จัดการโรงเรียนในปีพ.ศ. 2535 ใต้นั้นจะต้องมีความรู้ด้านการบริหารเป็นอย่างดี จะด้วยวิธีใดก็ตาม เช่น ได้รับการศึกษา หรือได้รับการอบรม หรือ เคยมีประสบการณ์มาก่อน ทั้งนี้เพราะผู้จัดการมีหน้าที่ และความรับผิดชอบมาก เช่น ควบคุมครูใหญ่ ครู และแกชอชคัแย้งระหว่างเจ้าของโรงเรียนและครูใหญ่ หรือครู ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีความรู้ด้านการบริหารอย่างดีเพื่อสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ประกอบกับในอีก 10 ปีข้างหน้าผู้ที่จบปริญญาตรีจะมีมาก โรงเรียนเอกชนสามารถคัดเลือกคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นผู้จัดการโรงเรียนได้ แต่ทั้งนี้ก็มีผู้เชี่ยวชาญ 1 คนได้ให้ข้อคิดเห็นว่าต้องขึ้นอยู่กับกฎหมายด้วยว่าระบอบคุณสมบัติของผู้จัดการโรงเรียนอย่างไร นอกจากความรู้ด้านการบริหารแล้วก็ควรจะต้องมีความรู้ด้านการศึกษาบ้างเพื่อที่จะได้เข้าใจเรื่องของการศึกษาด้วย สำหรับความรู้ด้านการศึกษาที่มีผู้เชี่ยวชาญ 1 คนเสนอว่า ผู้จัดการควรจะต้องมีความรู้สูงเพื่อที่จะสามารถบริหารงานตามกฎหมายของกระทรวงได้ และในอีก 10 ปีผู้จัดการก็ควรต้องมีวุฒิปัญญาดูอย่างต่ำ และควรจะต้องมีความรู้ทางวิชาชีพครูอีกด้วย

7. จากผลการวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่าคุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งของเจ้าของโรงเรียนคือ การมีฐานะทางการเงินดี ซึ่งสามารถช่วยให้โรงเรียนสามารถดำรงอยู่ได้โดยไม่ต้องรับการอุดหนุนจากรัฐบาล และสามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้อย่างดี ซึ่งรวมทั้งการเลิกล้มกิจการด้วย¹ นอกจากนี้ยังสามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้อีกด้วย ดังนั้นผู้ที่เป็นเจ้าของโรงเรียนนอกจากจะมีคุณสมบัติอื่น ๆ ตามที่ กำหนดไว้แล้วก็ควรจะต้องมีฐานะทางการเงินดีด้วย สำหรับเรื่องนี้ผู้เชี่ยวชาญ 1 คนได้แสดงความคิดเห็นว่าผู้ที่จะเป็นเจ้าของโรงเรียนนั้นควรเน้นศรัทธา และทุนทรัพย์เป็นประการสำคัญ ไม่ต้องมีความรู้มาก แต่อีกคนก็ได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการที่เจ้าของโรงเรียนเองไม่มีความรู้ต้องอาศัยผู้อื่นมาบริหารงานแทนนั้นทำให้ประสบความสำเร็จล้มเหลวมาแล้ว ดังนั้นเจ้าของโรงเรียนก็ควรจะต้องมีความรู้เช่นกัน

8. จากการวิเคราะห์สถิติแนวโน้มพบว่าจำนวนครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ในปีพ.ศ. 2535 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ขณะเดียวกันจำนวนครูที่มีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ กลับมีแนวโน้มลดลง การที่จำนวนครูเพิ่มขึ้นนั้นสืบเนื่องมาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ในปีพ.ศ. 2535 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากการที่จำนวนครูที่มีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญมีจำนวนลดลง แสดงว่าโรงเรียนเอกชนมีแนวโน้มที่จะจ้างครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้เพราะอัตราเงินเดือนที่ทางโรงเรียนจะจ่ายให้แก่ครูนั้นต่ำกว่าที่จะจ้างครูที่มีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป การจ้างครูที่มีวุฒิปานกลางนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการที่จะช่วยประหยัดรายจ่ายให้แก่ทางโรงเรียนซึ่งมีส่วนช่วยให้โรงเรียนสามารถดำรงอยู่ได้² ดังนั้นในปีพ.ศ. 2535 แม้ว่าครูที่จบปริญญาตรีจะมีเป็นจำนวนมากก็ตามแต่จำนวนครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาสายสามัญในโรงเรียนเอกชนที่มีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปก็จะลดน้อยลงเรื่อย ๆ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 43.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 22.

9. จำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ในปีพ.ศ.2535 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค แสดงว่าในอนาคตจะมีพลเมืองเพิ่มขึ้นมาก ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะขยายโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาระดับตำบลตามนโยบายในการพัฒนามัธยมศึกษา ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 ข้อที่ 8 ซึ่งระบุไว้ว่า รัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดตั้งสถานศึกษา โดยให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นห่างไกล ทุรกันถารและยากจนเป็นอันดับแรกก็ตาม แต่จำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนก็ยังเพิ่มขึ้น สำหรับจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉพาะในส่วนภูมิภาคเท่านั้นในกรุงเทพมหานครกลับลดลง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักเรียนที่เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในส่วนภูมิภาคแล้วก็มักจะเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในส่วนภูมิภาค ซึ่งต่างจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่อยู่ใน กรุงเทพมหานครที่มักจะเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐบาลในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงทำให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเอกชนมีจำนวนลดลง

ข้อเสนอแนะ

1. นโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชนของรัฐบาลนั้นควรจรรยาบรรณให้ชัดเจน ว่ารัฐต้องการจะให้เอกชนเข้ามาช่วยจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติทั้งรัฐบาลและเอกชน
2. การที่รัฐมีนโยบายที่จะค่อย ๆ ลดเงินอุดหนุนให้หมดไปนั้น ควรคำนึงถึงความเดือดร้อนที่ผู้ปกครองนักเรียนจะได้รับอันเนื่องมาจากการที่โรงเรียนขึ้นค่าธรรมเนียมการเรียน และอาจจะมีผลกระทบต่องานเงินเดือน และสวัสดิการต่าง ๆ ที่ครูโรงเรียนเอกชน จะได้รับด้วย เพราะอาจทำให้รายได้ของโรงเรียนไม่พอกับรายจ่าย ซึ่งนับว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้โรงเรียนเอกชนเลิกกิจการ
3. ในการกำหนดคุณสมบัติของผู้จัดการโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ นั้นควรจรรยาบรรณว่าจะต้องมีความรู้ด้านการบริหารด้วยเป็นประการสำคัญ และอย่างน้อยที่สุดต้องมีความรู้สูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 6
4. คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นเจ้าของโรงเรียนได้ในอนาคตนั้น ควรจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้อย่างต่ำต้องสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 และที่สำคัญที่สุดก็คือ ต้องมีฐานะทางการเงิน

มันคงพอที่จะสามารถบริหาร โรงเรียนได้

5. จากผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าต่อไปโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษา สายสามัญที่มีอยู่จะต้องเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาสูง แต่ขณะเดียวกัน จำนวนครูที่มีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปทำการสอนอยู่ในระดับนี้มีแนวโน้มที่จะลดลง ดังนั้น อาจจะเป็นข้อสังเกตได้ว่าคุณภาพของครูไม่ได้อยู่ที่ปริญญาเพียงอย่างเดียว แต่อาจจะขึ้นอยู่กับภาระงานที่หนักหน่วงทางเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ให้กับตนเอง เช่น การฝึกอบรม หรือวิธีอื่น ๆ

6. รัฐควรจะต้องคำนึงถึงคุณภาพของโรงเรียนรัฐบาลระดับเดียวกันทุกแห่ง ให้ทัดเทียมกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระดับตำบล ทั้งนี้ เพื่อที่จะได้เป็นที่นิยมของผู้ปกครองและนักเรียนที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น

7. ผลการวิจัยครั้งนี้จะนำไปเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเอกชน ระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ในอนาคต

8. ควรจะได้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาเอกชนในระดับต่าง ๆ เช่น อนุบาล ประถมศึกษา อาชีวศึกษาหรือวิทยาลัยเอกชน หรืออาจจะทำวิจัยเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาเอกชนในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค โดยใช้เทคนิคเคสพาย

9. การวิจัยครั้งนี้สถิติที่ผู้วิจัยเลือกใช้นั้นเป็นสถิติที่เหมาะสมสำหรับการศึกษา เรื่องนี้ สำหรับผู้ที่สนใจจะทำวิจัยโดยใช้เทคนิคเคสพายในครั้งต่อไป อาจจะทำการศึกษา เกี่ยวกับค่าสถิติที่จะนำมาใช้ เพื่อความเหมาะสมสำหรับเรื่องที่จะทำการวิจัยต่อไป